

Fra INO til Bispekollegiet år 2000: «Den norske kirke og Nasjonal Samling»

Én svarte på egne vegne

For å klargjøre kirkens holdning i dag til det såkalte rettsoppgjør etter okkupasjonen sendte Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) den 26. mars 2000 følgende brev til landets daværende biskoper:

Ad. Eivind Berggrav: "Folkedommen over NS"

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) har i lang tid ventet på at representanter for Den norske kirke (biskoper og prester) skulle reagere på innholdet i ovennevnte brosjyre. Hittil har reaksjonen vært minimal. Biskop emeritus Per Lønning uttalte riktignok på et temamøte i INO for ca. 3 år siden at han helst hadde

sett at brosjyren ikke var blitt skrevet. Bortsett fra denne innrømmelsen har Den norske kirke vært taus, til tross for at brosjyren står for noe av det mest hatefulle som har vært skrevet om oss NS-folk etter 1945.

I rettferdighetens navn vil vi ikke underslå at Berggrav ikke skrev denne brosjyren på vegne av kirken, men likevel som en "kirkens tjener". Det står også likevel fast at han ikke var noen vanlig "kirkens tjener", men den tids preses i bispekollegiet.

Ledelsen i INO ser ikke bort fra at kirkens taushet skyldes at ikke alle biskopene har sett brosjyren. Det er en av grunnene til at vi nå

sender den til hver enkelt biskop.

Vi er naturligvis klar over det arbeidspresset bispekollegiet har, men vi håper likevel at den enkelte biskop vil avse et par timer til å lese gjennom biskop Berggravs brosjyre. For å gjøre arbeidet til biskopene lettere er vi så frie å peke på enkelte utsagn som vi NS-folk reagerer spesielt på. Dessuten legger vi fram enkelte merknader til de utsagn vi siterer.

Berggrav, side 9:

"at Norge lå i krig med Tyskland, var ingen i NS i tvil om"

Vår merknad:

Jo, det var alle NS-medlemmer i tvil om. Vi mener

at krigen sluttet med kapitulasjonsdokumentet i Trondheim 10. juni 1940.

Riktignok ble avtalen ikke offentliggjort, likesom den også etter okkupasjonens slutt ble hemmeligholdt i årevis. Men alle så virkningen av den: Frigivelse av alle krigsfanger, for offiserenes vedkommende mot æresord om ikke mer å gripe til våpen mot Tyskland eller dets allierte i den pågående krig, avgitt etter instruks fra vår øverstkommanderende general Ruge, som handlet med regjeringsfullmakt. Felles norsk-tysk grensevakt holdt i Finnmark. Deretter Riksrådsforhandlingene ført av Stortingets president-skap m.fl. som faktisk opp-

nådde flertall i partigruppene for avsettelse av Kongen m.m. Opprettelse av Tysk-Norsk Handelskammer omfattende omtrent alt av betydning i norsk næringsliv. Biskop Berggravs instruks om fjerning av Kongen og hans hus fra kirkebønnen. Biskopens egen aktive rolle i Riksrådsforhandlingene, samt hans diverse opprop og hyrdebrev fra denne første tid står også i åpenbar strid med påstanden som referert.

Høyesterettsadvokat Harald Holthe skrev i Dagsposten (Trondheim) 6. august 1940 en artikkel med tittelen "Krig". Artikkelen drøfter spørsmålet om Nor-

Forts. side 11 ➔

Terrorbombingen av Europa

Den mest usiviliserte form for krigføring verden har opplevet siden Mogul invasjonen.

E., Bergen

BBC sendte i fjor høst en serie, "Night and Day", som behandlet RAF Bomber Command's terror bombing i Europa under annen verdenskrig.

Serien var et ensidig forsøk på å revaske en serie britiske og amerikanske krigsforbrytelser som har sidestykke kun i Josef Stalins og Ghengis Khan's eksesser.

14. sept. 1939 uttalte den daværende Britiske statsminister Neville Chamberlain i House of Commons; "His Majesty's Government will never resort to the deliberate attack on women and children and other civilians for the purpose of mere terrorism". Disse ord viste seg

senere å bli hykleri av første klasse.

Programmet legger selvfølgelig skjul på de beviste fakta at de tyske bombeangrep på engelske byer var en gjengjeldelse for de Britiske angrep på den tyske sivilbefolkning som begynte med angrepet på Mannheim 16. des. 1940 med 134 bombefly fra RAF og hvor hensikten var som "Air Chief Marshall Peirse" siden forklarte "to concentrate the maximum damage in the center of the town". Englands "Principal secretary to the Air Ministry J.M. Spaight uttalte "we began to bomb objectives on the German mainland before the Germans began to bomb objective on the British

Forts. side 9 ➔

Nå skal "Sven Hazel"s krigsbøker utgis igjen

Ingenting er skjedd i den litterære svindelsak

Ekteparet Arbing, flankert av fotos av ham fra forbyrteralbum.

Onsdag 19. juni i år kunne "Aftenposten" meddele:

"De berømte krigsbøkene til Sven Hazel er tilbake på det norske markedet. Hazel var under 2.verdenskrig kommandert til en straffe-

regiment i den prøyssiske taljon som menig soldat i armè, der de frafalne den tyske krigsmakten. Han under kadaverdisiplin skulle ble dømt for desertering. utdannes til verdens beste soldater. Det ga stoff til 14 bøker. Hazel (85) bor i dag i Barceona.

Forts. side 2 ➔

Nå skal "Sven..."

Forts. fra side 1

"Aftenposten" er på villspor når det gjelder Sven Hazel og hans bøker. I likhet med 250 000 dansker og noen tusener nordmenn har også avisen i Akersgaten latt seg føre bak lyst av forlagsannonsene som bombastisk slår fast at bøkene er dokumentariske og innholdet hentet fra virkeligheten. De er tvert om fantasiprodukter av verste slaget.

Sannheten er at bøkene er skrevet av Laura Dorothea Guldbek Arbing, født Larsen, og ikke av hennes mann Willy Arbing (tidl. navn Rested Pedersen) som hevder at han er forfatteren, med pseudonymet Sven Hazel.

Fru Guldbek Arbing har aldri vært soldater nærmere enn Colbjørnsgaten i København hvor hun bodde da hun ble gift i 1951, og mannen aldri nærmere fronten enn et sykehus i Hamburg hvor han i 1942-43 gjorde tjeneste som pottébærer for sykesøstrene. Derimot har han vært angiver for Gestapo og senere cellangiver for politiet. Under besettelsen deltok han i flere vepnede aksjoner hvorunder danske hjemmefrontmenn ble såret og underkastet tortur.

Etter mai 1945 fikk han således 10 års fengsel for bl.a. angivervirksomhet.

Parets enestående evner til å føre folk bak lyset er avslørt av den kjente journalist Erik Haaest i sin bok "Hazzel - en Hitleragents fantastiske historie". Før dens utgivelse truet ekteparet Arbing med å anmelde boken til politiet, men da de merket seg det veldokumenterte innhold flyktet de i stedet til lutlandet. Under lanseringen av boken ble forøvrig Erik Haaest invitert til Norge, hvor han bl.a. avla et besøk på en kamerataften i INO, der han kom med flere avsløringer av de to svindlere.

Dansk radio's "Nattredaksjon" var i året 1963 et

populært nyhets- og musikkprogram som aldri skuffet. Heller ikke i oktober dette år da lytterne fikk avsløringer som skulle bli samtaleemnet i Danmark gjennom mange uker.

Her er starten på et av programmene, gjengitt etter radioreporterens Georg Kringelbachs manuskript: "En av etterårets salgssuksesser på bokmarkedet har vært Sven Hazels - Gestapo - . Fra flere sider har man spurt hvordan denne danske forfatter har sitt nærliggende kjennskap til Gestapo.

"Redaksjon - P.3" mener i aften å kunne fastslå at det antakelig er en ganske nærliggende forklaring på hr. Hazels kjennskap til Gestapo. Hr. Hazel har simpelthen selv vært ansatt i det tyske politi under krigen, til og med her i landet".

Og flere rammende slag rettes mot Sven Hazel i radioen:

- Hazel er en svindler og bedrager. Han har aldri vært tvunget i tysk uniform, han meldte seg frivillig. Han har aldri vært frontsoldat, men Hipo-mann. Han heter ikke Hazel, men Pedersen, og han ble etter krigen straffet med ti års fengsel for landsforræderi, angiverier og meget annet.

I 1984/85 hadde Semic/Nordisk forlag A/S i Fredrikstad rettighetene til utgivelsen av Hazelbøkene i Norge.

Ut fra forlagets villedende markedsføring mente *Folk og Land* at kjøperne hadde betalt for bøkene under falske forutsetninger. Vår avis skrev derfor til Forbrukerombudet og påklaget forholdet. Noen dager etter fikk redaktør Schreiner et kopi av brevet førstekonsulent Magne Eek hadde sendt forlaget, der det ble vist til markedsføringsloven og hvor det var vedlagt et særtrykk av loven. Brevet ble sendt 7. februar 1985 og Forbrukerombudet ga forlaget en tidsfrist på 3 uker til å svare.

Og svaret kom. I dette heter det bl.a.:

"*Folk og Land* hevder at våre annonser er villedende

ved at det påstås at Sven Hazel har vært tysk soldat.

Etter hva Semic/Nordisk Forlag a/s erfarer medfører det riktighet at Sven Hazel var tysk soldat, men da under sitt riktige navn. Sven Hazel er hans forfatterpseudonym.

Hans bøker er selvfølgelig ikke noen nøkkelromaner, men de er basert på Hazels egne erfaringer og opplevelser på de forskjellige frontavsnitt under siste krig, noe forlaget også påpeker i sine annonser.

Vedlagt en kopi av brev fra Danmark Radio som bekrefter at Sven Hazel var soldat i et tysk panserregiment og også tjente i den danske avdeling av den tyske etterretningstjeneste".

Svaret (som vi gjengir i faksimile) er undertegnet Bjørn Mikalsen, markeds-sjef i forlaget.

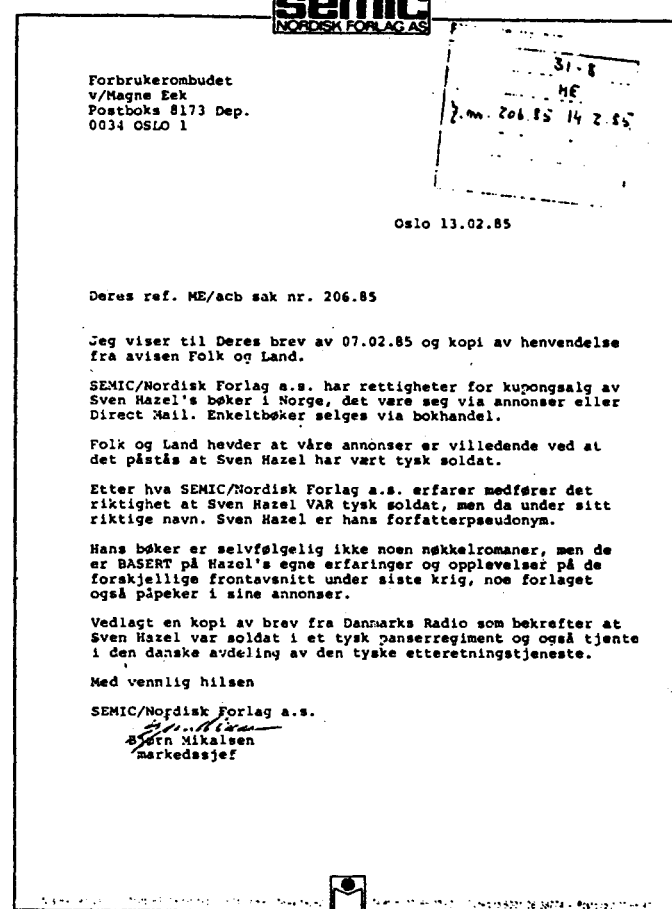
I svaret sier altså markeds-sjefen at Sven Hazel var tysk soldat. Dette er forøvrig noe Hazel sier til alle sine forbindelser. Også til den kjente forfatter Falk-Rønne, som den 10. september 1958 anmeldte "Døden på larvefotter". Han skriver: "Sven Hazel er fra Slesvig by i sydslesvig. Han deserterte og kom i strafferegiment. Noen skoleutdannelse fikk han aldri. Faren var sjåfør, og gutten skulle så vidt mulig holdes borte fra Det tredje rikets skoler. I 1949 kom han til Danmark (merk datoen. red.anm.) og ble lagerarbeider...".

I en anmeldelse av boken "Marchbataillon" skriver Ole Brandstrup i "Berlingske Aftenavis" 12. mai 1962:

"Sven Hazel, der oprinnelig kalte seg Hassel, og heter noe helt tredje, har en gang gitt den forklaring, at han er sønn av en Østerriksk offiser og en dansk kvinne, og at han etter deltakelse i den finske vinterkrig kom hjem til det besatte Danmark og ble innkalt til tysk krigstjeneste...".

Til journalisten og forfatteren Erik Haaest fortalte Sven Hazel:

"Nazistene utryddet hele

min familie da de inntok Østerrike i 1938. Jeg kom til Danmark som såkalt "wiennerbarn". Da vi etter endt oppfetting skulle tilbake, skjulte mine pleieførelde meg. Det gikk godt, inntil tyskerne besatte Danmark. Så oppdaget de hvem jeg var, og tvangsutskrev meg til militærtjeneste."

Folk og Land kan fortelle sannheten om hans bakgrunn! Ved Frederiksborg Slots kirke i Hillerød i Danmark blir opplyst:

"Det pågående drengeskole barn ble født den 19. april 1917 i Nyhuus under Frederiksborg Slottssogn som søn av arbeidsmand Peder Oluf Pedersen og hustru Maren Hansigne Pedersen, født Andersen. Drengeskolen ble døbt af pastor Engels i Frederiksborgs Slots kirke søndag den 17. juni 1917.

Den pågående har senere ved kongelig anordning fået tilladelse til at føre familienavnet Arbing.

I dåben fik han navnet Børge Villy Redsted Pedersen. - Så vet vi det.

Dementiet fra dansk radio
Som nevnt avslørte radio-mannen Georg Kringelbach den 10. oktober 1963 at Sven Hazel var en svindler

og bedrager, at han aldri hadde vært tvunget i tysk uniform, at han var Hipo-mann og etter besettelsen av Danmark ble straffet med 10 års fengsel.

Et par dager etter utsendelsen å kommer et dementi fra dansk radio:

"Det er nu over for Danmarks radio ved forvisning af domsutskriften dokumentert, at Sven Hazel ikke er dømt for medlemsskab af SS eller Hipokorpset. Den Sven Hazel idømte fængselsstraf var derimod baseret på militærtjeneste i et panserregiment under den tyske værnemagt, samt tjeneste i den herværende avdeling af den tyske efterretningstjeneste".

Det er denne bekreftelse markedsjefen i Semic/nordisk forlag henviser til i sitt brev til Forbrukerområdet, etter henvendelsen fra *Folk og Land*.

En viktig, avgjørende detalj er likevel utelatt:

At dementiet fra Danmark Radio var skjedd utelukkende ved at Sven Hazels advokat hadde vist radiodelsen et lite utsnitt av dommen, og ikke de 50 tetskrevne foliosider med domspapirer.

Forts. side 8 ➡

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
KJELL BLICH SCHREINER
Ang. telef. se siste side!

Adresse: Postboks 3239 Elisenberg, 0208 Oslo.

Redaktøren treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 160,- (i omslag kr. 200,-, utland kr. 240,-).
Giro: 7877.08.52594

Abonnement (6 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- pr. spalte mm. Minstepris kr. 100,-.

Utgiver: INSTITUTT FOR NORSK OKKUPASJONSHISTORIE

FOLK OG LAND

- så lenge vi kan

En del henvendelser fra abonnenter om Folk og Land's fremtid gjør at vi her og nå vil slå fast:

Bladet fortsetter som tidligere med de samme medarbeidere i redaksjon og ekspedisjon, samme antall utgivelser i året og med samme lave pris på abonnementet.

Gjennom parolen "Folk og Land - så lenge vi kan" er det altså lesernes lojalitet til bladet og medarbeidernes helse i høy alder som avgjør bladets fremtid.

Annet kan ikke knekke bladet på dets videre ferd fremover.

Vi forfølger sakene

Så langt mulig søker Folk og Land å følge opp tidligere saker vi har brakt på bane.

Det gjelder også svindleren Sven Hazel som nå på nytt får utgitt sine "eventyrromaner" om frontkjemperne, som dette blads redaktør i sin tid anmeldte til Forbrukerrådet.

En annen sak som i begynnelsen av 80-årene opptok oss var avsløringene av det 100% marxist-leninistiske Tvindkonsernets virksomhet i Norge, hvor vi i nummer etter nummer kritiserte regjeringens bevilgninger til Den reisende folkehøgskole. I en av Tvinds skoler ble det under de såkalte studieturer åpenlyst misbrukt narkotika og elever ble voldtatt uten at skolens lærere grep inn.

Etter innhentede opplysninger fra misbrukte elever kunne vi i Folk og Land nr. 6/1984 finne et åpent brev til daværende statsminister Kåre Willoch, hvor alle de kriminelle forhold ved Tvindkonsernets virksomheter ble trukket frem.

Dette, sammen med henvendelser til bestemte politiske partier, resulterte i at bevilgningene ble stoppet.

Siden har det vært stille om Tvinds virksomhet, inntil vi i "VG" 17. september kunne lese at Tvind-lederen Mogens Amdi Petersen var fengslet i Danmark, etter utlevering fra USA hvor han har sittet et halvt år i fengsel.

I Danmark er han anklaget for skattesvind og annen økonomisk utroskap for 75 millioner kroner.

DAGBOKEN:

24. oktober.

La oss bøye våre hoder og i stillhet minnes *Vidkun Quisling* som for 57 år siden, den 24. oktober 1945, ble myrdet på Akerhus festning.

Døden er bare en grensebom

A. K. Holter

Jeg kom over en bok forleden, skrevet av Dr.theol. Vincent Peale. Den het "The Power of Positive Thinking".

Jeg leser følgende:

"Den sikreste vei til sannheten", sier filosofen Bergson, "går gjennom intuisjonen. Vår fornuftsmessige tankegang fører oss til et visst punkt, men derfra må vi ta et dødssprang for å nå det klarhetens øyeblikk da vi ganske enkelt *vet* sannheten".

Selv føler jeg ikke den minste usikkerhet overfor disse dype og vanskelig fattbare ting. Jeg tror fullt og fast at livet fortsetter på den andre siden av det vi kaller døden. Jeg tror at det fenomen vi kjenner under navnet "*død*" bare er grensen mellom to sider av livet: Den siden hvor vi nå lever, og den andre siden, hvor vi skal fortsette å leve. Evigheten begynner ikke med døden. Vi befinner oss allerede i evigheten. Vi bare går over til en annen form av den erfaring som kalles liv, - og jeg er overbevist om at forandringen er til det bedre.

Martin Faugli er borte

Roy, Strømstad

Han dro som frivillig til Regiment Nordland den 31. mars 1941 fra Loenga. Han skulle egentlig ikke ut i noen krig, det var stillhet på alle fronter den tiden. Mange trodde krigen var over, at tyskerne hadde sei-

ren innen rekkevidde. Han ville ha militær utdanning.

Han ble utdannet i Graz i Østerrike. I juni -41 kom krigen mot Sovjet og Martin kom med. Innpå 3 lange år lå han ved frontene og opplevet det meste av krigens elendighet. Jeg kjente ham fra første dag, en flott ungdom full av omsorg og interesse for sine omgivelser.

Han lå ved Mius vinteren -41-42, han var med inn i Kaukasus sommeren -42. De fleste av oss vet hva det innebar. Martin han holdt ut.

Etter krigen var han opp-tatt av kontakt med sine gamle frontkamerater. Jeg tror han var i kontakt med alle i Reg. Nordland som hadde overlevd. Nordmenn og tyskere og andre nasjoner.

Han møtte trofast opp på veterankvelder i alle år.

Han elsket sin fortid i Nordland.

Martin er borte, 79 år. Han er savnet, men blir aldri glemt.

Fred over hans minne.

Igjen et trist budskap

Også John er gått bort

John Trana, født 23/12 1922 døde den 8. februar i år. Til tross for sitt handikap med mange års lidelser møtte han alltid frem på frontkjempernes veterantreff og samlinger. Selv husker vi ham best under legionærenes avduking av minnesteinen i Krasnoje Selo den 23. august 1998, hvor han i sin rullestol lot sine følelser få fritt utspill da fader Jefimov lyste sin velsignelse over de falne og lovet å ta minnesteinen inn i den russiske Kirkes varetekt og alltid vise den ære.

Frank Walthinsen er død

Mange av dem som var i Skijegerkompaniet husker ham. Han var med ved Haselmann og overlevde

svømmeturen over sjøen sammen med noen få andre.

Frank ble født 10. okt. 1926, og var en ungdom på 18 år da han slik satte livet på spill i Europas kamp mot kommunismen og Sovjet-samveldet, I sommer, 5. juli, døde han etter et rikt og meningsfylt liv.

Han utdannet seg til ingeniør (tekniker) i Gøteborg. Var en tid til sjøs som maskinsjef og ble senere ansatt som teknisk leder i EKOFISK (Nordsjøen) - og høyt respektert også der.

Hans familie og «gamle» og tallrike nye venner føler sorg og et savn som det er vanskelig å fylle. Frank var en glad og inspirerende familiemann og sine venners venn med hobbyer, kanskje særlig musikk, og et sterkt faglig engasjement, som gjorde ham aktet og velsett såvel privat som i yrkeslivet. Vi er mange som vil savne ham.

Tiden kan vi ikke stoppe

Våre kamerater og venner faller etter hvert fra. Det er livets lov. Vi minnes dem og føler savn, men også en vemodig glede over å ha kjent dem.

En og annen får omtale her i FoL. Av mange grunner blir det langt fra alle, men minnene har vi. De respektfulle, glade vemodige!

**Abonner
på
Folk og Land
til et
ungt
menneske!**

Oppegående jubilanter

Våre høyst oppegående og aktive kamerater, Eyvind Saxlund og Bjørn Østring, har feiret fødselsdager.

Den første 80 år i august, sistnevnte 85 år i september.

Og i avisen "Gudbrandsdølen/Dagningen" finner vi denne omtale av også en av våre aller fremste kjempere, Olaf T. Lindvik som 9. september kunne feire en stor dag:

Olaf T. Lindvig, Fåvang, fyller 85 år i dag, 9. september. Han er født i Narvik og har treårig befalsskole og polititidutdannelse før krigen, og tok senere videre militær utdannelse i Tyskland og Frankrike.

Olaf Lindvig deltok i felttoget i 1940 som troppsfører og bataljonsadjutant og ble tildelt Deltagermedaljen underskrevet av kong Haakon.

Lindvig deltok senere på Østfronten, som kompanisjef i 1. Kompani i Den norske Legion og som kompanisjef i 1. Kompani i Regiment Norge, Divisjon Nordland.

Etter krigen startet Lindvig betongfabrikk i Fåvang og på Sunndalsøra og hadde hyttefabrikk sammen med sin bror. Erling og produserte blant annet Fjellsjøhyttene.

I gjenoppbyggingen etter krigen hadde Lindvig over 40 mann i arbeid i over 20 år, og sto derfor for en betydelig arbeidsplass i kommunen. Lindvig bygget også opp Shell-stasjonen på Fåvang.

De siste årene av sitt yrkesaktive liv var Olaf Lindvig konsulent ved hovedkontoret til Securitas i Oslo.

Interesser utenom det daglige har vært jakt, fiske og historie, men som over 50 prosent krigsinvalid blir det begrensninger på friluftslivet.

Olaf Lindvig er gift med Ilsa Marguerite f. Fermann og har fem barn.

Krigs"historier" som ennå lever

Vår venn og tidligere faste medarbeider i *Folk og Land*, Odd I. skriver til oss:

• Notisen i nr. 3/2002 vedrørende Berggrav og grisene var ny for meg, men den føyer seg vel til i rekken av mange slike krigs"historier", som ennå lever i beste velgående.

Her kommer en til, som kanskje ikke er kjent av så mange her hjemme lenger, da den er for drøy til å svelges, selv for dem som tror det meste. Historien gjengis i en bok utkommet i USA så sent som i 1991. "World War II - America at War 1941-1945. Boken er i leksikonform og under stikkordet "Children" får vi lære noe om hvordan det gikk med barna i de forskjellige landene som ble okkupert av tyskerne. Under "Norge" kan vi lese:

"Tituservis av barn ble tvunget til å forlate sine hjem eller fikk dem svidd av som represalier. Et ukjent antall andre ble sent på tvangsarbeidet i Tyskland."

Pistolen, blodet og Jonas Lie

Kjære *Folk og Land*

Avisen har gjennom årene gitt meg svar på så meget.

Et spørsmål har jeg likevel ikke fått noe svar på.

Vi har alltid trodd politiminister Jonas Lie gjorde selvmord på Skallum gård i maidagene 1945. Et fotografi flere av oss har sett, hvor han ligger død med pistolen ved siden av seg og med blod over hele kroppen indikerer det.

Senere er det kommet frem at Jonas Lie døde av malaria. Milorgfolk som kom til stede på Skallum gård bekrefter det.

Men hva med pistolen og blodet?

Jeg vet spørsmålet tidli-

gere har vært fremme i avisen vår, uten at det er besvart.

Er det virkelig ingen som kan være villig til å forklare historien bak fotografiet?

W.O.A. *Fra domsfange nr. 122*

Peder Forbord,

Innherad fangeleir 25/04 1944.

Red. svarer:

Avdøde sjefredaktør i "Morgenbladet", CC, fortalte i sin tid at Jonas Lie døde av malaria. Hans kilde var en tysk historiker. For kort tid siden kunne en av våre høyere offiserer fra krigstiden fortelle oss at han noen timer før hendelsen på Skallum gård møtte Jonas Lie som ga uttrykk for at han ville ta sitt eget liv. Han ville derved frata hjemmefronten gleden ved å føre ham i spissrotgang gjennom Oslo's gater under slag og spytteklaser fra pøbelen.

Offiseren kunne bekrefte at Jonas Lie på den tid hadde sterke malariaanfallet, men offiseren mente at døden skyldes selvmord. Dette skulle også pistolen og blodet tyde på.

"*Folk og Land*" tar gjerne imot flere opplysninger om Skallumdramaet.

Hemmelig avtaler

Nordlending

USA har all makt.

Nå har amerikanske spionskip på jakt etter undervannsterrorister også fått tillatelse fra den norske forsvarsledelse til å krysse inn og ut av norsk territorialfarvann.

Etter at årvåkne fiskere oppdaget skipene meldte de fra til myndighetene, - som etter en mislykket tilsløring måtte innrømme avtalen som egentlig skulle være hemmelig.

Nå spekulerer miljøvernorganisasjonene på om skipene har tatt i bruk en ny type spionsonar for ubåtjakt som kan skade hval, fisk og også dykkere.

Den nye sonaren, Surtass LFA, skremmer og endrer atferden til bl.a. hval som er i nærheten, - og dykkerne kan få vevskader.

Vi er mange fiskere som forgjeves har funnet noe om denne sak i pressen.

Jeg ble straffet - de andre gikk fri

Et brev til politimesteren i Inntrøndelag

Fra domsfange nr. 122

Peder Forbord,

Innherad fangeleir 25/04 1944.

Herr politimester

Ved dom av Stjør- og Verdals herredsrett den 19.12. 1945 ble jeg for overtredelse av strl. prg. 86 idømt 4 års tvangsarbeid. Dommen ble senere stadfestet av Høyesterett. Det bemerkes at aktor i herredsretten nedla påstand om tvangsarbeid i 1 år og 6 måneder.

Jeg var tiltalt for å ha vært medlem av NS samt for å ha arbeidet på Værnes flyplass fra mai 1940. Videre for å ha deltatt i 2 ukers hirdvåpenkurs i Verdals.

Som herr politimesteren vet la herredsretten avgjørende vekt på at jeg hadde arbeidet på Værnes flyplass, mens det enda pågikk kamphandlinger i Norge. Dette mitt arbeide ble i dommen sidestillet og sammenlignet med frontinnsats på fiendens side, og henført under strl. prg. 86, som bistand til fienden. Prg. 86 har som kjent en minstestraft på 5 år.

Nå er det altså en kjensgjerning at jeg ved endelig høyesterettsdom har fått 4 års tvangsarbeid for de nevnte handlinger, hvorav tyskarbeidet ble ansett som mest alvorlig. Jeg antar at arbeidet på Værnes flyplass alene betinget minst 2,5 år av den samlede dom på 4 år.

Da jeg begynte på flyplassen i mai 1940 nærmere bestemt 28. mai, var det allerede kommet til plassen en mengde arbeidere. Hvor lenge disse hadde vært i arbeid hos tyskerne før jeg begynte, kan jeg ikke si, men det var som sagt mange i arbeid da jeg tok til.

Skal straffeforfølgningen overfor Værnesarbeiderne bli rettfærdig, sier det seg selv at forfølgningen må innledes mot alle som tok arbeid på flyplassen eller andre tyske anlegg.

Som det fremgår av dom-

men over meg er jeg dømt etter strl. prg. 86 for dette mitt forhold. Jeg vil her bemerke at jeg den gang jeg begynte på flyplassen ikke var medlem av NS. Det ble jeg først i desember 1940.

Nå er det ikke min oppgave å få flest mulig dømt for arbeide hos tyskerne. På den andre siden må jeg ha lov til å forlange at påtalemyndigheten ikke dømmer mitt forhold annerledes eller strengere enn de øvrige Værnesarbeidere. Ingen bør gå fri. Dette gjelder selvsagt i første rekke de arbeidere som i likhet med meg tok slikt arbeide alt mens det pågikk kamphandlinger i Norge.

Det var som foran opplyst, mange mann i arbeid på flyplassen da jeg kom der. Jeg husker at følgende fra *Stjørdal* hadde tatt arbeide hos tyskerne før meg!

Andreas Bjørnhus som drev med opplensing av bensin, Sturla Stokke som drev med opplensing av bomber, Einar Jørgensen som hadde lagerarbeid, Peder Berdal, opplensing av bensin, Johan Reinan, opplassing av bensin, John Skalvik, opplensing av bensin, Kåre Borgen, arbeid på et lager for flydeler, Rollaug Bye kjørte tysk lastebil, Alf Schefte som var tolk, Margido Westgård som drev med opplensing av bomber, Per Vikaune som leverte rammer til flyplassen, Samtidig med meg (samme dag) begynte Peder Berge å arbeide på plassen. Hans arbeide besto i opplensing av bensin.

Jeg kan i tilfelle oppgi enda flere som arbeidet på flyplassen. Ut fra hensynet til en rettfærdig rettsforfølgning overfor de nordmenn som tok tysk arbeide, har jeg funnet det nødvendig å fremkomme med disse opplysninger.

Jeg står til tjeneste med ytterligere opplysninger.

*Ærbødigtst
Peder Forbord*

I begynnelsen av 70-årene advarte "Folk og Land" mot opphevelse av løsgjengerloven

Vi ble ikke hørt – og løsgjengerkrigen startet

Helt i begynnelsen av 70-årene gikk *Folk og Land* sterkt imot politikernes forslag om opphevelse av § 16 og § 18 i den såkalte løsgjengerlov som ga rett til å anbringe betlere og "harde" alkoholikere i arbeidsleirer. Det fantes mange slike leirer i landet vårt.

Den største, Opstad tvangsarbeidshus, lå i Nørbo på Jæren og ble åpnet april 1915. Leiren lå fritt uten å være omgitt av murer eller andre stengsler, og de anbrakte fikk en sær god behandling gjennom næringsrik mat, fast legetilsyn og et omfattende fritidstilbud. Selve arbeidet besto vesentlig av oppdyrking og drenering av det nesten 4000 dekar store felt, med anlegg av fornødne gårdsveier og torvdrift på anstaltens store torvmyrer. I arbeidshusets moderne verksteder ble alle slags gårdsredskaper forarbeidet og vedlikeholdt til anstaltens eget bruk og dessuten håndverks- og husflidgjensstander for salg.

Leiren hadde plass for 500 innsatte.

Takket være løsgjengerloven var det på denne tid ro og orden i landets byer og bygder, - og det var *liten kriminalitet*.

Det vakte derfor forferdelse da politikerne mot folkets vilje 1. juli 1970 opphevet loven; og denne gang kunne man verken legge skylden på Arbeiderpartiet eller ytterste venstre. Det var nemlig Høyres justisminister Schweigaard Selmer som hadde gått i spissen for å iverksette opphevelsen.

Kort tid etter gjorde politiet et dystert regnskap. Blant listen over mistenkelige dødsfall fantes det i Oslo 31 tilfeller hvor dødsårsaken var uhemmet alkoholmisbruk, 31 hadde i løpet av

noen få måneder drukket seg i hjel, og flere dødsfall ble kjent.

Bestyrer Fritjov Foss i Blå Kors kunne til "VG" fortelle at de som ikke drakk seg i hjel tok sine egne liv i dyp depresjon etter langvarig alkoholmisbruk.

Tidlig kunne hovedstadens edruskapsvern vise til en registreringsøkning på hele 42%. Det var ville tilstander og fylla tok fullstendig overhånd.

En av dem som forsto alvoret i det hele var stortingsmann Jan P. Syse. Til "Aftenposten" uttalte han den 20. juli 1973: "Vi har nå i årevis, sterkt tilskyndet av eksperter og forståegpære, talt og praktisert humanitet, liberalitet og "forståelse". Denne utstrakte hånd er ikke mottatt, men bare utnyttet. Det må erkjennes at vi gjorde en feil da vi opphevet løsgjengerloven uten å sikre oss tvangsmidler på annen måte.

I et forsøk på å bedre tilstandene satte myndighetene i gang en omfattende utbygning av vernehjem og herberger, noe en aksjonsgruppe utgått fra AKP (ml) satte seg imot, da den mente at disse i realiteten ville bli anstaltpregede bortjemningsteder for alkoholikere. I stedet reiste gruppen krav om at de alkoliserte uteliggere skulle innlemmes i den vanlige boligmasse.

Forsøkene på dette ble selvfølgelig en stor fiasko, da folk som hadde betalt ti tusener av kroner i innskuddsleiligheter nektet å godta de nye leieboere som ravet rundt om i korridorer og trapper hvor rødspriten fløt overalt.

Senere kom det frem at uteliggerne lengtet tilbake til herbergene og det tilvante liv der.

Etter en tid fikk venstrekreftene likevel gjennomført sine krav om nedleggelse av

de kommunale herberger, noe som resulterte i at sosialkontorene måtte gå til de privateide hospiter for å få anbrakt sine klienter. Dette har inntil nå kostet Oslo kommune enorme summer, og tall vi er kommet over viser at i 1999 kunne eieren av et lite og simpelt hospit få utbetalt opptil syv millioner kroner i årsleie.

Rett skal være rett: Da de venstrevridde så utviklingen de hadde medvirket til gikk de, med støtte fra Norsk Kommuneforbund, til aksjon. Som et første resultat ble den særskilte hospitprofil beskrevet, og det kom frem eksempler på hvordan klientene var priggitt disse kommunalt finansierte pengemaskiner. I en rapport beskrives også forhold hvor navngitte hospiter som hadde kontrakter med kommunen ble drevet som horehus med fast utleie av rom til horekunder.

Gruppens arbeide fortsetter, men verken den eller våre myndigheter har til dags dato gitt oss et skikkelig svar på hvilket "sesam" man har for å bedre situasjonen.

I mellomtiden er narkotikaen kommet til.

Ikke bare i Oslo, men over hele landet er ungdom helt ned i 13-årsalderen "hektet" på stoff, og er blitt en del av de løsgjengere og betlere som i årevis har "forsøplet" samfunnet vårt.

Folk og Land "ropte" i 1970-årene et varsko mot opphevelsen av løsgjengerloven.

Vårt rop ble ikke hørt.

Det blir det vel heller ikke denne gang når vi ber om at den blir gjeninnført eller at de kraftigste tvangsmidler settes inn.

Mange er enige med oss i dette, - bl.a. Jan P. Syse som allerede den 20. juli 1973 slo fast: "tvangsarbeidet burde være en ypperlig terapi".

Om norsk okkupasjonshistorie

Lærer, Rogaland: For mange mennesker er ethvert argument som månen.

De ser bare den ene siden.

"Audiatur et altera pars".

(Den andre siden bør også høres)

Nordmenn fratatt pensjonen fra den Belgiske stat

Etter tips fra "Norske Kongo-veteraners forening"

I "Aftenposten" 15. juli fant vi historien om "Norske Kongo-veteraners forening" som hjalp kong Leopold med å utnytte Kongos store rikdommer. Det heter her at en av foreningens store problemer etter Tysklands kapitulasjon "var at urovekende mange av de nordmenn som hadde vært i Kongo var blitt nazister under krigen. Kongo-klubben, - for å kalle den det - dens offisielle navn var Norske Kongo-veteraners forening - sørget for å få dem ekskludert og også for at de

mistet alle pensjonsrettigheter".

Her ser vi ennå et eksempel på "gode" nordmenns nedrigheter etter krigen, som ikke ser ut til å ha kjent noen grenser.

"Norske Kongo-veteraners forening" må ha tatt seg bryet med å henvende seg til de belgiske myndigheter og ordnet med at deres kamerasetter fra tjenesten i Kongo ble fratatt sin pensjon som de fikk fra den belgiske stat.

Utrolig. Men også utrolig at belgierne var så feige at de fulgte oppfordringen.

Knebling av ytringsfriheten

Chris i Fana

Herr redaktør

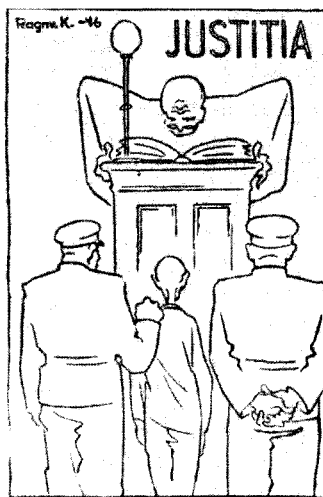
Tidligere fryktet våre motstandere enhver diskusjon med oss fordi de visste at deres standpunkter ikke tålte å bli kritisk etterprøvd. I stedet forsøkte de med alle midler å kneble ytringsfriheten og trykkefriheten.

Verst var det like etter okkupasjonen da sannhetskjemperen redaktør Fanebust fikk grafikerne på nakken. De fikk stanset tryk-

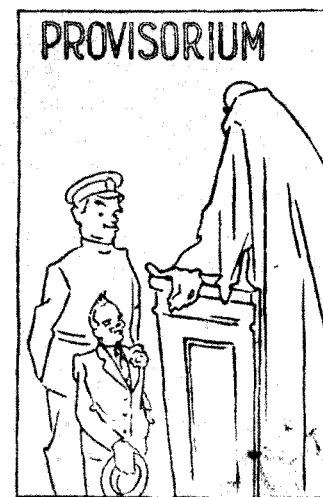
kingen av hans avis § 100", og i lenge måtte leserne unnvære bladet. Selv det såkalte rettsvesen fant dette for drøyt og Fanebust fikk en skikkelig erstatning.

Senere ble han "buret" inn i varetektsfengsel. Det skjedde etter at han beskyldte Riksadvokaten for angiverier under okkupasjonen, noe han mente å kunne bevise.

Det var i den forbindelse "§ 100" kom med følgende kommentar:

DOMMER SUR: «Hr. Peder Absalon Pedersen, De er anklaget for angiveri. Vi spør Deres Dem inne for at De ikke skal få anledning til å foreslå bevis.»

DOMMER GLAD: «Hr. Fane Torobust, De er anklaget for å ha anklaget riksadvokaten for angiveri. Vi spør Deres Dem inne for at De ikke skal få anledning til å sømle bevis.»

Slike uttalelser ventes ikke fra kristelig hold

Fra Ivar M. Westerbotn på Gran Canaria har vi fått en hyggelig hilsen. I dette forteller han at han er "NS-barn", men aldri tidligere har hørt om "Folk og Land"s eksistens. Nå ville han abonnere på bladet, - og han sendte også med et pengebeløp til hjelpeorganisasjonen for frontkjemperne.

I brevet til oss vedla han kopi av et skriv som han tidligere på året hadde sendt Kjell Bondevik i forbindelse med noen uttalelser statsministeren hadde kommet med om NS og Vidkun Quisling på TV.

Det heter i dette:

Jeg tror både Nansen og Hamsun hadde snudd seg i graven om de hadde hørt hva Norges Statsminister uttalte på TV for noen dager siden! Jeg anmoder Dem vennlig men bestemt at De beviser deres påstander! I den forbindelse, vil jeg påpeke at ifølge aviser var Einar Gerhardsen villig til å ta Quislings jobb! Var han Rassist? Min far var ikke rassist!

Jeg hadde en far som gikk inn i NS i 1934. Han ble torturert i mai/juni 1945, mens en gammel mann gikk i bygda med liste med ordene. "Denne mann har intet i fengsel å gjøre". Alle skrev på! Min far var godt orientert og forstod kommunistfaren og mente at NS og Quisling var den eneste rette veg å gå. Husk! At Quisling var sterkt støttet av Hamsun og Nansen! Var disse 2 nasjonalheltene også rasister siden de støttet Quisling?

Jeg var 11 år da krigen sluttet, og eldst i huset da folkene med maskinpistol stormet vårt hus. I dag kalles slike for Terrorister! De visste at bare min mor og mindreårige var i huset. Min 15 år gamle bror var

allerede hentet og senere løslatt fra leiren, da en høyere offiser sa: "Er dere begynt å arrestere barn også nå?" Unge jenter som kanskje bare hadde snakket med soldatene, ble hentet, - utsatt for brutal handling på ungdomshuset. Noen voldtatt, men alle ble snauklippet! En fra hjemplassen min som besøkte meg her, viste meg den skadde foten som han fikk av torturen på Sydspissen leir i Tromsø. Leirsjefen brukte jernstang på fangene som var i hans forvaring! Den torturerte ble senere løslatt, - uten tiltale. Har De ikke hørt om krigsbarna? Har De heller ikke hørt om skuddsalvene i Oslo? Min far opplevde dem fra sin fengselsselle! - og skrev om dem i sin dagbok! Det var den våren Norge brøt Geneve-konvensjonen. Fengslet sykepleiere! Etter først å ha brutt grunnloven! Og all tvil skulle komme makthavere til gode! Statsministeren kan kanskje si noen ord om dette på TV?

Jeg har studert alt tenkelig i denne i denne sak. Fra Quislings bok, "Russland og vi" til brev fra Quisling/Nansen, og bøker av forskjellige forfattere. Ingen sier at Quisling var rasist! Norgeshistorien er forfalsket. Norge kapitulerte 10. juni 1940. Og jeg har overnattet på "Britania" hvor general Ruges representant skrev under kapitulasjonsdokumentene på vegne av kongen og regjeringa. Norgeshistorien er forfalsket på dette punkt! Videre, - Krigsfanger ble torturert og noen skutt. En full terrorist skjøt en ung krigsfange i fylla, men fikk ingen straff! Han og mange andre ble i ettertid kalt Krigshelter!

Med Deres usanne uttalelser på TV skaper De mer

grobrunn for slike som drepte Benjamin. Disse har selvfølgelig intet til felles med det min far stod for! Fra Krf. hold ventes ikke usanne og hatske uttalelser! Det er vel ikke "Kristne verdier"?

TAKKEN OG DEN KRISTELIGE LOGIKK

Kristine Bøe, Bergen

Kjære "Folk og Land"

Jeg er ung, men leser likevel bladet deres, som vel regnes som "gammelnazistenes" avis.

Med glede har jeg registrert at den ikke bare inneholder "tungt" politisk stoff, men også så meget annet.

Selv har jeg i den senere tid vært opptatt av religiøse spørsmål, og noe som undrer meg er følgende:

Hvorfor blir de som babler regnet for større kristne enn de som tenker? Selv pene, gode misjonærbrev inneholder alltid en takk til Jesus fordi de får virke blant de syke, - derimot finner vi aldri en liten forferdelse over den makt som lar det onde skje, som lar sult og sykdommer herje blant jungelens forkomne, eller som lar mennesker brenne grusomt til døde. Når man retter en takk til Gud for det gode som skjer, - til hvem skal man rette sin stumme bebreidelse for det onde som overgår menneskene? For en viss logikk bør det vel være? Men dette regnes det ikke for helt pent å snakke om. Hvis man nemlig hevder at "Gud har sin mening med det, og at det kan vende seg til det gode", eller at "vi mennesker er for små til å fatte dette og ikke må fordriste oss", da gjør vi også, logisk sett, ikke klokt i å takke for det gode, som jo kan vende seg til det onde. Dette virker kanskje noe for subtilt for mange, - og logikken vil sikkert bli helt misforstått.

Da norske aviser skulle ta livet av general Rendulic

Jeg husker godt den heseblesende hetskampanje i avisene da general Rendulic skulle dømmes etter evakueringen av Finnmark. Det het seg at massevis av nordmenn omkom under denne.

Det ble virkelig meldt ett dødsfall, men beklagelig var dødsfallet skjedd på grunn av hjerteslag og hadde ingen forbindelse med evakueringen.

Hvordan det gikk med generalen, vet jeg ikke.

Siden jeg nevner Rendulic kan jeg fortelle at en bror-sønn av ham ble funnet under tilbaketrekningen opphengt etter beina og brent levende. For denne heltegjerning ble vel russer-

ne dekorert?

Uten at jeg har fått det bekreftet var også nordmenn med på dette. K.H.

Red. svarer:

Den såkalte brente jords taktikk nyttes av alle krigførende hvis det er nødvendig. Nedbrenningen i Finnmark var derfor ingen krigsforbrytelse og general Rendulic ble frifunnet for tiltalepunktet under domstolen i Nürnberg.

Det var Nasjonal Samlings hjelpeorganisasjon (NSH) og Arbeidstjenesten som var ansvarlig for evakueringen i nord. Den største og mest velorganiserte redningsdåd som har vært utført her til lands.

Uten tanke på politikk og fiendskap sluttet hundreder av nordmenn seg til redningsarbeidet.

Hva du forteller om bror-sønn av Rendulic, var nytt for oss.

De kalte oss "naziengel"

Björg Bugge, Arnavik

Baard H. Borge har kommet ut med en bok som har fått tittelen: "De kalte oss "Naziengel". En betegnelse vi selvfølgelig burde vært spart for.

Handlingen i boken er vel mer eller mindre kjent fra de ensrettede massemedia gjennom årene. Det er ikke mer "å koke grøt av".

Men det finnes mer enn nok stoff fra jössingsiden, dvs. de hvis barn uantastet deltok i festlighetene og samfunnslivet senere. Barn av tyskerarbeidere, barakkebaroner, svartebørshandlere og ikke minst "hemmelige NS-folk", de som hadde anledning til å tjene penger og dermed legge grunnlaget for etterslekten med bedrifter, forretninger, eiendommer og annen velstand, - de som kunne gi avkommet en solid utdanning.

Før krigen hersket

arbeidsløsheten, fattigdom og kriging på butikken og et klasseskille av verste sort. Hvis noen er nervøs for sannheten så la for all del ikke avkommet få delta i "slektsgransking". Okkupasjonen kom som en reddende engel for de fleste med godt betalt arbeid både i og utenfor militærleirene, kantinebesøk og fest både i leirene og i de norske hjem. En kunne, om en ville, være ute døgnet rundt uten å bli slått ned eller på andre måter bli trakassert. Men da tyskerne forlot landet flyttet løgngen og skinnhelligheten inn, og der har den vært siden, like til dags dato.

De fleste familier har sine store og små hemmeligheter og mange har gått i graven med sine. Men det er ingen som har vært mer ondskapsfull enn akkurat dem som bærer på hemmeligheter - mot sin neste.

Forts. side 8 ➡

Stalin fikk Norges hjelp til massakrering av 2 millioner sovjetiske fanger

men landet vårt har ennå ikke beklaget tragedien som fant sted

Mange lesere er kommet til i de senere år.

Flere av disse har bedt oss bringe i reprise helt spesielle reportasjer og leserinnlegg som har stått i *Folk og Land* i tidligere utgaver, og som de ikke har fått anledning til å lese.

Vi har i enkelte ganger etterkommet ønskene, og vil fortsette med det. Nedenstående artikkel sto i *Folk og Land* nr. 05/1984.

84 000 sovjetiske krigsfanger befant seg i Norge da freden "brøt ut" i 1945.

Med få unntak nektet de å vende tilbake til Sovjet.

De visste hva som ventet dem.

At de ville bli slaktet som kveg straks de satte foten på russisk jord. I beste fall sendt til Sibir for livstid.

Den norske regjering viste det også.

Røde Kors visste det.

Hjemmefronten visste det.

Likevel var de alle den lille hær av NKVD-offiserer behjelpelig med å få de 84 000 krigsfanger tvangssendt til et blodbad som omfattet 2 millioner hjemsendte soldater og flyktninger fra tidligere tyskokkuperte land.

Fange- og flyktningedirektoratet i Norge sorterte i 1945 under Sosialdepartementet.

Sosialminister var Kirsten Hansteen, - en av Norges mest kamplystne kommunister og en svoren tilhenger av Stalin.

Fru Hansteen hadde nesten daglig besøk av de sovjetiske NKVD-offiserer som ba om hennes hjelp til å få brakt inn baltere, polakker, ukrainere, kosakker, hviterussere og krimtarterer som ennå ikke hadde meldt seg i samleleirene, eller var flyktet fra slike.

Og hun hjalp dem.

Flere steder i landet ble Hjemmefront-avdelinger sendt på jakt etter de etterlyste, som ble overlatt bødelene.

I Rygge ved Moss fikk 150 av de tøffe Hjemme-

National-theateret, der Kong Haakon var til stede. Ved siden av ham satt stortingspresident Hambro og den grusomme bøddel, general Ratov. Russiske krigsfanger underholdt mens de kastet redde blikk på denne mann som hadde deres navn på dødslistene.

Et par publikumere i parkett ropte "Leve Stalin", og til slutt sto de alle, også Kongen, og ropte: "Lenge leve Stalin".

Om de sovjetiske krigsfangers tragedie kan du lese i Aleksander Solsjenitsyns bok "Arkipelag Gulag", i Per Egil Heggens etterord til Nicholas Bethells bok "Den siste hemmelighet" og i "Jaltas ofre" av Nikolay Tolstoy.

Vi kan også vise til Yngvar Usteds bok "Den varme freden - den kalde krigen", og ikke minst til Egil Ulateigs glimrende dokumentarserie i "Vi Menn" 1983. (Skaff deg numrene 47, 48 og 49, de er pengene verd.)

Vi tar med et lite utsnitt fra Egil Ulateig's reportasje:

"Nesten alle var urolige for hva som ventet dem. Det var ikke ukjent for alle at Stalin for flere år siden hadde utstedt et direktiv som ganske enkelt sa: "Det finnes ingen russiske krigsfanger. En soldat i Den røde armé lar seg ikke ta til fange."

Men de engelske politikerne, ikke minst utenriksminister Anthony Eden, hadde vært meget samarbeidsvillige. Stalin og Molotov fikk det som de ville. Alle skulle sendes "hjem".

Og nå var 11 000 av dem på vei. Konvoien gjorde en stor sving for å unngå minefeltene langs Norskekysten. Den 6. november fikk de landkjenning. Kola-halvøya dukket fram av det grå høstværret.

Om bord på ett av skipene, "Berwick", befant det seg en annen gruppe menn, også nervøse, men av andre grunner. Det var 233 norske soldater som skulle hjelpe Den røde armé å drive tyskerne tilbake fra Finnmark. De tilhørte 2. Bergkompani og kom ferske fra trening i Skottland, nesten alle uten krigserfaring. Stalin var skuffet. Hadde ikke Norge mer å tilby enn 233 mann? Selv hadde han 97 000 mann klare til å krysse Grense Jakobselv.

I denne gruppen befant det seg en ung løytnant som senere skulle bli berømt og beryktet. Han het Harry Lindstrøm, og allerede i 1944 var han en meget egenrådig, oppvakt og nysgjerrig mann. Han hadde orkesterplass under det selvsomme skuespillet på havnen i Murmansk.

Det var ingen jubel da fangebåtene langt om lenge fikk legge til ved kaien. Det hvilte en dyster stemning over havneområdet.

Tre mann løp i land så fort landgangen var på plass og overrakte noen papirer som trolig var navnelister, til offiserene som ventet på land. Det var folk fra NKVD, forløperen til KGB, eller Smersh, en antispijonorganisasjon. De 11 000 ble stilt opp i rekker og måtte alle sammen passere forbi NKVD-folkene. Det var ingen smil, ingen jubel, ingen hjemkomstglede. Det begynte å demre selv for de ivrigste kommunistene blant fangene, hva det ville si å vende tilbake til Stalins rike.

Etter å ha passert offiserene på kaien, ble fangene skilt i to grupper. Harry Lindstrøm ante ikke hvorfor. Den ene gruppen ble etter en stund kommandert til å marsjere i retning av noen lagerskur.

Litt senere begynte

maskingeværene å spille opp sin tørre, knitrende melodi. Fra da av smalt det dag og natt. Stemningen var uhyggelig.

Med i den norske troppen var journalisten Olav Rytter. Han kunne russisk. Derfor spurte Lindstrøm ham om han visste hva som foregikk. Hvorfor skyter de?

• Å, det, svarte Rytter. - Det er bare saluttering for de hjemkomne.

Men Harry Lindstrøm var ikke i tvil om hva som foregikk.

Enda et vitne er prins Leonid Lieven, nå en eldre, meget distingvert mann som lever i London men er født i Litauen. Han tilbragte også en periode i Norge sommeren og høsten 1945. Men hans sterkeste opplevelse stammer fra havnebyen Odessa ved Svartehavet. Dit kom han om bord på "Duchess of Bedford" med krigsfanger fra Liverpool i mars 1945. En mann hadde forsøkt å begå selvmord ved å skjære seg opp med et barberblad. Men han ble "reddet".

Med det samme landgangen var på plass, sprang NKVD-offiserer om bord. De russiske offiserene som fulgte med båten overrakte dem navnelister. Det ble ropt opp navn og menn trådte fram fra fangerekken, med dødsbleke ansiker. De gjennomgikk et raskt forhør og ble deretter ført vekk. Siden fikk den store massen av fanger komme i land.

En stund senere ble luften fylt av brølene fra to bombefly som sirklet over havnen. Samtidig ble en mobil sag kjørt opp på kaien og sett i gang. Bråket varte i 20 minutter.

Det var trolig bare prins Lieven, selv født i Kurland og av en familie som Stalin delvis hadde utryddet, som forsto det som skjedde. Nesten fra seg av opphisselse løp han bort til sjefen sin, en oberst og stammet:

• Sir, de myrder fangene!
• Umulig! skrek obersten i bråket. Det var likevel ingenting de kunne gjøre.

Senere greidde en engelsk Forts. side 8 ➡

Nå skal "Sven..."

Forts. fra side 2

Danske storaviser godtar ikke dementiet.

"Berlingske tidende" skriver:

"Det fremgår ikke av det meddelte, hva det er for en tysk etterretningstjeneste. Der eksisterte flere etterretningstjenester, bl.a. væremagtens og SS.

Schalburgkorpset hadde også en etterretningstjeneste, der etter det danske politis tilfangetagelse 19. september 1944 opprettede *Hipokorpset*. Denne etterretningstjeneste ble den 1. desember 1944 underlagt det tyske SS's jurisdiktion".

"Kristelig Dagblad" skriver:

I den almindelige bevidshed står ordene SS og HIPO formentlig som noget langt mer graverende og fornærende end "den herværende afdeling af den tyske efterretningstjeneste. "Men hvad var den egentlig?"

I værket "De fem lange år", redigeret af professor Johannes Brøndsted og Knud Gedde læser man: "En overordentlig farlig organisasjon var den såkaldte Etterretningstjeneste, E.T., ... der rummede

Stalin fikk

Forts. fra side 7

offiser å titte gjennom vinduene i et skur. Det var blodflekker over hele gulvet og langt oppover veggene.

Mange fanger, deriblant Aleksander Solsjenitsyn, kan fortelle om denne spesielle teknikken. Mens henrettelsen foregår lar bødlerne motorer og maskiner gå for fullt, slik at skuddsalvene ikke skal høres.

I London-avisen *The Times* kunne man lese følgende korte rapport om "Duchess of Bedford's Odessa-besøk: "Det var rørende scener da russerne igjen satte bena på hjemlandets jord."

adskillige af tyskernes mest ondsinnede håndlangere".

Den 16. november 1963 slippes en bombe fra "BT":

"Der foreligger nu en forklaring på, at radioen fik ordre til at bringe dementiet af Hazel-utsendelsen uden kommentarer. Årsagen viser sig at være en aftale mellom Hazels sagfører og radioen. Ifølge denne aftale, opplyser Radiorådets nærstformand professor Hakon Stangerup, hadde radioen bundet sig til ikke at opplyse, at HIPO og Etterretningstjenesten var identiske." (!)

En tidligere motstandsmann uttaler seg den 13. oktober 1963 til dagbladet *Aktuelt*, noen dager etter den omstridte radioutsendelse:

"Sven Hazel er tidligere HIPO-mand. Ingen tvil om det. Jeg er 100% sikker. Han var oven i købet en meget ivrig og energisk håndlanger i dette nazikorps av forrædere. Negter han det nu, forbauser det mig ikke. Det vil svare fuldkomment til hans natur, som jeg lærte den at kende første gang i desember 1944. Han ledede den HIPO-gruppe, der arresterte mig og seks kamerader. Han overværede gjennomgangen av oss. Jeg var til stede da han etter befrielsen "stak" (anga sine HIPO-kamerader. Han var dobbeltstiker". (dobbelt-angiver)

Ellen H. Larsen forteller:

"Jeg var under krigen i det tyske Røde Kors. I den forbindelse innkalt til politiet.

På politigården ble jeg sommeren 1945 presentert for Pedersen. (Hazel) Han hadde eget kontor der. Ganske visst sov han i en celle om natten. Jeg har endog hørt at det var i skiftende celler, slik at han kunne pumpe sine medfanger. Opplysningene ga han etterpå til politiet. De ble brukt som beviser i retten. Jeg ble ført inn til ham. Han tronet ved et stort skrivebord, mens en politibetjent satt pent i nærheten og opptok rapport.

Pedersen kikket på meg, så sa han: - Ja, Dem kjenner jeg utmerket. De har vært ansatt i Shell-huset. (Gesta-

Alle som har medvirket til at nordmenn er drept - vil bli henrettet

Likeledes frontkjempere og angivere

Dette var overskriften i "Morgenavisen", Bergen, den 8. mai 1945. Og hva kunne vel ikke bergenserne lese på denne fredens store dag:

(NTB) Den svenske journalist redaktør Lundh, fra Gøteborgsposten, oppholder seg for tiden i Bergen. Han har hatt et intervju med poli-

pos hovedkvarter i København). Jeg forklarte at jeg aldri hadde vært i Shellhuset. - Løgn, brølte Pedersen. (Hazel) - Er du sikker? spurte politibetjenten, henvendt til Pedersen. (Hazel) - 100% svarte han overlegent. Og så ble jeg ført ut. De trodde mer på ham enn på meg.

Hans angivervirksomhet mot tidligere venner startet så snart han ble anholdt i 1945. I dommen henvises til en omtale av den første politirapport:

"I den nevnte rapport gir Redsted Pedersen en lang rekke navn på tyskerhåndlangere og stikkere. (angivere) men anmoder om at hans navn må bli holdt hemmelige for offentligheten av frykt for represalier.

Bakgrunnen

Når *Folk og Land* så inngående har fortalt om Sven Hazels bakgrunn, er det for at leserne skal kunne danne seg et inntrykk av denne mann som, i kraft av millionopplag, for mennesker over hele verden, forsøker å forsøple frontkjempernes innsats ved sine fantasi-historier fra fronten.

Gjennom 1970- og 1980-årene brage *Folk og Land* flere artikler om lystløgnen og dobbeltagenten Sven Hazel. Når bøkene hans, iflg. "AP" igjen skal legges ut på det norske marked, er det naturlig at *Folk og Land* på nytt vil belyse vår tids største litterære svindel.

timester Skau, som han har latt *Morgenavisen* få anledning til å offentliggjøre.

- Man regner med at om lag 40 000 norske borgere kommer til å bli trukket til ansvar, skriver han. Etter det politimesteren uttaler kan straffene komme til å variere mellom dødsstraff i henhold til den militære straffeloven og fengselsstraff etter den norske lovs kap. 8 og 9 som fastsetter frihetsstraff opptil livsvarig fengsel.

Man er på det rene med at alle medlemmer av NS ikke kan skjæres over en kam. De som har gjort seg skyldig i mindre forbrytelser skal derfor dømmes etter en særskilt lov og etter spesielle straffebestemmelser som ikke finnes i straffeloven.

Frontkjempernes dager er talt. (vår uth. red.) De har båret våpen mot sine landsmenn. angivere står i samme stilling, og når det er spørsmål om å ha medvirket til at norske borgere er blitt henrettet eller på annen måte har mistet livet i tysk fangenskap, kommer lovens strengeste straff til anvendelse.

Myndighetene har i dag et meget rikholdig bevismateriale mot disse angivere, bl.a. finnes en mengde rapporter fra fanger som forteller litt av hvert. Det vrirler i

disse rapporter med navn på quislinger som har styrtet landsmenn i ulykke.

Til de såkalte mindre landsforrædere hører nordmenn som ikke har vært aktive i NS, men som av politisk overbevisning er gått inn der. Man regner også med at nordmenn er tvunget inn i partiet. Disse kan bli dømt til kortvarig frihetsstraff, opptil tre år, bøter og/eller erstatningsplikt. Det norske statsborgerskapet skal ikke fratas quislingene, men de kommer til å miste en rekke statsborgerlige rettigheter, bl.a. stemmeretten, får ikke gjøre krigstjeneste i Norge, får ikke stillinger i stat eller kommune, kan ikke bli jurist eller læge, kan ikke drive selvstendig forretning eller få noen ledende stilling, kan ikke sitte i styrer for aksjeselskaper eller lignende. Men en sak er klar, understreker politimester Skau, ingen landsforræder kommer til å dømmes uhørt. De forhatte konsentrasjonsleirer skal forsvinne. (!!! red.) Hvert NS-medlem og hver angiver som er tatt skal få anledning til å forsvare seg. Han vil også få sin forsvarsadvokat og skal få nøyaktig samme mulighet til å bevise sin uskyldighet som en fri norsk borger.

De kalte oss...

Forts. fra side 6

For mange av mobbeofrene, de som enten har stått frem eller de som ikke har hatt anledning til å kamuflere seg, de har blitt utestengt både fra utdanning og gode jobber.

Mange er nervevrak, minstepensjonister eller de har gjort ende på livet sitt. Og nå står barn og barnebarn for tur.

Og så har vi en annen

kategori: "Gromguttene" i Tysklandsbrigaden. Det kom nemlig en del avleggere etter dem også, men det ser ut som dette er noe som skal ties i hjel. Det er jo synd da, kanskje (?), for en del som har en halvbror eller halvsøster i Tyskland. Men er for resten barnebidragene betalt? Jeg tror at når det kommer til stykke så bør en heller forsøke å leve etter det med å "koste for egen dør".

Og da tynnes det nok kraftig ut i rekkene for både dommere og bødler.

Terrorbombingen...

Forts. fra side 1

mainland". Spaight uttaler videre "Hitler only undertook the bombing of British civilian targets reluctantly three months after the RAF had commenced bombing German civilian targets. Hitler would have been willing at any time to stop the slaughter. Hitler was genuinely anxious to reach with Britain an agreement confining the action of aircraft to battle zones".

Fosforbomber ble i stor utstrekning benyttet mot den tyske sivilbefolkning med ingen annen hensikt enn terror og for å forårsake en meget langsom og pinefull død. Dette gikk i høy grad ut over tyske kvinner og barn Ref.: terrorbombingen av Hamburgs boligområder. På en dag ble over 70.000 av Hamburgs innbyggere drept. En meget stor del kvinner og barn. Til sammenligning ble 300 personer drept i det tyske gjengjeldelsesangrep mot Coventry!

Hva ble da sluttresultatet av terroren? Et meget forsiktig anslag er at over 2.000.000 tyske sivile ble drept. Dette kostet RAF 58.888 drepte besetningsmedlemmer. I tillegg kommer en mengde drepte franskmenn, italienerne, hollendere, belgiere m.fl. Hva tjente disse krigsforbrytelse til? Den store ironi er at terroren hadde den motsatte effekt enn tilsiktet. Den styrket den tyske moral og produksjonen økte. Den Britiske general J.F.C. Fuller uttalte "In effect, there is no doubt that in ordering the destruction of a large enemy cities, which represented an important part of the very basis for European culture and civilisation, the Allied political leaders have incurred a dire responsibility before the bar of history".

Major General H. Bratt i den Svenske hær uttalte; "Even the senseless and highly cultured destroying terror acts, againts for example

Nordmenn kappes om å få fatt i et eksemplar av "Norgesposten" til tross for bladets holdning til kongehus, jøder og frimurere

Terboven støttet avisen inntil den også angrep hans jøssingvenner

Flere mindre nazistiske småpartier fortsatte sin virksomhet i de første måneder av okkupasjonen. Vi kan bl.a. nevne "Germansk Samling" og "Det nasjonale Arbeiderparti".

Partiene hadde sine egne aviser: "Germania" og "Norsk Folkeblad". De to partier hadde lite til overs for Nasjonal Samling og Vidkun Quislings kamp for et fritt Norge. I stedet gikk de inn for at landet vårt fullt ut skulle underlegges det såkalte stortyske riket, styrt av Adolf Hitler. Deres holdninger fikk ingen tilslutning, og etter kort tid forsvant så vel partiene som de to aviser.

Carl Li, den revolusjonære einstøing som i mellomkrigstiden rotet seg inn i en mengde politiske forviklinger og som den ene dag hadde sitt ståsted i den kommunistiske leir, den annen dag hos nazistene, utga i 1940 sin egen avis, - "Norgespos-

ten". "Norges eneste opposisjonsavis", som det het.

Til tross for bladets ekstreme innhold med stadige angrep på kongehuset, frimurerne og jødene, kappes nordmenn om å få fatt i et eksemplar av avisen som kom ut i et opplag på 60 000.

Det var Joseph Terboven som den første tid beskyttet Carl Li's organ, men etter at avisen også startet opp med sterke angrep på hans norske venner innen jøssingklikken i Landsorganisasjonen og på nordmenn som kunne være nyttige for Rikskommissærens stormløp mot Vidkun Quisling, stoppet han avisen. Senere var det "Aftenposten" som ble Terbovens yndlingsorgan, mens han hadde mindre gode følelser for bl.a. "Fritt Flk" og "Bergens Tidende". Den siste ville han i april 1945 stanse og omgjøre til en soldatavis for tyskerne på Vestlandet.

Den røde hærs massevoldtekter i Tyskland

Taxisjåfør

I juli i år utkom en bok i England av forfatteren Antony Bevoor "The Downfall 1945" som omhandler emnet. Det kan nevnes at den tyske kansler Helmut Kohl's kone, Hannelore, var et av ofrene da hun ble voldtatt sammen med sin mor i en alder av 12 år da de mislykkes i å flykte på et tog med avgang for

Lubëck and Dresden, carried out by the Allied pilots, should have been investigated and brought before a proper court of justice".

Dresden. Hannelore begikk selvmord i fjor. Hun hadde ca. 2.000.000-3.000.000 lidelsesfeller. Det ventes nå på utgaven i Tyskland som kommer til høsten og uten tvil vil vekke minner og reaksjoner blant de gjenlevende. Die Welt har allerede omtalt boken som et "episk sjokk". Hva med de norske media, vil de omtale boken og vil den komme ut på et norsk forlag? De finner det vel ikke verd omtale, det var jo bare tyskere, da heller en ny omgang Holocaust Industri.

Redaksjonen minner i denne forbindelse om Anna Kintopfs beretning fra russernes inntog i de tyske østområdene i hennes rystende bok, Det fredsfiendtlige

trauma. Boken er oversatt av Håkon Glosli og utgitt på Trans Forlag (1989). Det er noen eksemplarer igjen, og boken kan bestilles på telefon 69 13 11 95.

Barn av NS familie

Jeg ønsker å komme i kontakt med barn av NS familier som kan stå fram på videofilm om hva som hendte våren/sommeren 1945. Jeg er født i 1934 og har allerede filmet en del.

Ivar M. Westerbotn, Avda. Lechugal 33b
E-35138 Tauro Gran Canaria
Tel/faks 0034 928 562303 ivarmeier@wanadoo.es

TILBAKEBLIKK

K. - Bergen

Jeg har lest Folk og Land fra starten for langt over 50 år siden. For en tid siden kom jeg over en artikkel som bl.a. beskrev Victor Mogens gode og dårlige sider, - mest det siste. Interessant det hele, men for å utfylle beskrivelsen av ham foreslår jeg at avisen vår også trykker "Farmand"s anmeldelse av Victor Mogens bok: "Politikk og fornøft" som kom ut på eget forlag i 1950.

Anmeldelsen sto i nr. 8. 25.02-50 - og vi leser:

Denne boken har som undertittel "Betraktninger over demokratiet". Det er en berettiget undertittel for så vidt som 2/3 av boken behandler demokratiet. Denne del av boken vidner både om lesning og tenkning, men om den gir leseren full klarhet over problemet er mer tvilsomt. Det fremgår at forfatteren har vært en varm forsvarer av folkestyrets idé. Det må derfor være nokså bittert for ham å se arbeiderbladet "Fremtiden" skrive (14/05-49) at "Det var selve folkestyrets idé Victor Mogens søkte å undergrave".

På disse første 164 sidene, er det en eneste side som er trykket med petit. Det er etter min mening den beste. Forfatteren skriver her at mange forskere hevder at den egentlige indre årsak til det romerske keiserrikets undergang var at statsmakten tok overhånd og at det ble skapt et veldig byråkrati som gjorde borgerne til statsslaver, berøvet ethvert individuelt initiativ. Tvangsstaten gjorde borgerne likeglade med å forsvare staten. Det hendte endog at de tilkalte fremmede "barbar"-konger for å bli befridd for tvangen. Det er sunt å bli minnet om at forfallet begynte med pengevesenets forfall og inflasjon. Det ble innført priskontroll på fak-

tisk alt mulig. Dette nødvendiggjorde opprettelsen av et byråkrati med tusener av nye statsfunksjonærer. Forholdene ble stadig verre. Alt ble underlagt statens kontroll. Alle ble statens slaver. Byråkratiet vokste over alle grenser. Ernest Perrat sier at Romerriket fortonte seg som en eneste stor sosialistisk anstalt, som en tvangsarbeidsanstalt. Arbeidsydelsene gikk katastrofalt ned. De som kunne, flyttet til Egypt og andre land hvor de kunne leve som frie mennesker. Opplysningene får en til å trekke vemodige paralleller. Men dette er som sagt bare en enkelt side i boken.

Det interessanteste i boken er det tilbakeblikk som forfatteren gir i siste tredjepart. Her skriver han om Fædrelandslaget. Fædrelandslaget er et ord som har fått en meget odiøs klang. Ikke helt uten grunn. Forfatteren innrømmer ærlig og åpent at han tror det var en feil at han ble formann. Hans utviltsomme tyskvennlighet satte også et visst stempel av tyskvennlighet på Fædrelandslaget, og betegnelsen tyskvennlig ble av motstanderne snart ombyttet med "nazi-vennlig". Helt grunnløs var vel denne mistanke ikke. Fædrelandslagets "ABC" inntok en langt mer forståelsesfull og apologetisk innstilling til Nazi-Tyskland enn til for eksempel Sovjet-Russland. På den annen side er det svært få som har lov til å angripe Fædrelandslaget i den anledning. I allfall ikke de folk som angrep Nazi-Tyskland og var blinde for helvetsskapen i Sovjet-Russland. Nordahl Griegs tidsskrift "Vejen Frem" var på sin måte enda mer ensidig og ga det norske folk enda galere begreper.

Det må ikke glemmes at Fædrelandslaget dog ble startet av folk som Frithjof Nansen og Chr. Michelsen. Det er en imponerende samling av gode menn som figu-

rerer på listen over Fædrelandslagets første råd, gjengitt i boken. At gode menn den gang hadde trang til å gjøre en innsats for fedrelandet er meget forståelig. Tranmæl hadde 19/02 1927 erklært at det Norske Arbeiderparti var "et revolusjonært klasseparti". Norges Kommunistparti fastslo 15/08 1927 at det ikke var noen forskjell mellom de to partier. Også Nygaardsvold fastslo at Det Norske Arbeiderparti var "et revolusjonært klassekampparti."

Det var ikke bare Fædrelandslagets medlemmer som var forferdet da en av de ivrigste representanter for "det brukne gevær" Fr. Monsen ble utnevnt til forsvarsminister. Utnevnelsen tydet på at hensikten var å undergrave Norges forsvar, og det var det vel også, selv om det senere ble anti-militaristens skjebne å foreslå større forsvarsbevilgninger enn noen før ham. Enda alvorligere var det at ledende menn i Arbeiderpartiet som for eksempel Professor. Edv. Bull uttalte at "vi skal ikke være redd for å gripe til diktatur om det blir nødvendig". Sammen med Halvard Olsen skrev Trygve Lie, vår senere justisminister, at "arbeiderklassen alltid vil marsjere fremad, enten tvers igjennom lovene eller utenom lovene". Arbeiderpartiets tidsskrift "Det 20de århundrede" angrep parlamentarismen og sa at man måtte få "en klasseforfatning." Da oppfatningen i dag synes å være en ganske annen, kan det virke unødig å rippe opp i dette, men når man ser hvor selvtillfredse og farisæriske arbeiderpartiets folk etter hvert er blitt, kan det være på sin plass å minne dem om at det var Hitler som gjorde dem til patrioter og gode nordmenn.

På denne bakgrunn kan vi godt skjønne Fædrelandslagets irritasjon over kritikken fra kommunister og arbeiderpartiets folk. Særlig når vi leser at lagets første formann Lemkuhl uttalte omtrent det motsatte av det det var beskyldt for: "Diktaturprinsippet har aldri vært norsk og vil aldri bli det" skrev han.

Hovedhensikten med denne Victor Mogens' bok er sikkert å få berikket publikums syn på hans egen person (ja, hans!). At han har hatt slike personlige motiver innrømmer forfatteren forresten meget åpent og tiltalende i forordet. Han skriver også at han ikke kjenner noe "eksempel på en styggere politisk personforfølgelse i vår tid enn den han har vært gjenstand for". Nå. Vi tror nok at det finnes andre, i sine konsekvenser enda styggere forfølgelser, men for ikke å fortegne inntrykket vil vi tilføye at forfatteren tross denne kraftige påstand skriver meget kjølig og mandig om det som er vederfares ham. Det er ikke noen klynking.

Det er interessant å få gjenoppfrisket at Victor Mogens måtte gå fra Norsk Rikskringkasting i 1927 da han ble leder av Fædrelandslaget. Dette til tross for at hans orienteringer ifølge lytteravstemningen var den mest populære post på programmet, og til tross for at "Arbeiderbladet" tidligere hadde uttalt at "orienteringstjenesten under Victor Mogens ble fortrinnsvis skjøttet". Vi er enig med forfatteren i at det har en viss kuriøs interesse at "Arbeiderbladet" i 1936 skrev en leder "Victor Mogens, De lyver!" fordi Victor Mogens i 1936 satte spørsmålsteget til Sovjet-forfatningens demokratiske karakter. Er ikke "Arbeiderbladet" i dag enig med Victor Mogens på dette punkt?

Etter frigjøringen ble Victor Mogens satt i fengsel, til tross for det ikke kan sees noen saklig grunn for det, (politiet visste nemlig hvor han var, og talene var trykt, så det var intet bevis som kunne forspilles). En slik fengsling innebærer både sjelelig og økonomisk påkjenning. Forfatteren sier det ligger utenfor bokens ramme å gjengi de frifinnende premisser. Vi forstår godt at han gjør det, særlig når resultatet var en enstem-

mig frifinnelsesdom (med to organiserte arbeiderfolk som meddommere). Og også fordi dommens premisser var ufullstendig og tendiøst referert i dagspressen. H.

En fremsynt onkel

A. S.

Sommeren 1947, etter at jeg var løslatt fra den norske konsentrasjonsleir Ilebu, møtte jeg igjen en gammel onkel som jeg visste hadde vært en såkalt "hard jøs-sing" under okkupasjonen. Helt uventet, og uten min foranledning, sa han: "Du, det kommer engang til å bli en ære å ha vært frontkjemper."

Nå i dag forstår jeg at han så lenger inn i fremtiden enn våre norske historieforskere. Derfor, kamerater som ennå lever, vær ikke motløse. Vi har ingenting å skamme oss over. Det innser flere og flere, særlig blant den yngre generasjon, i likhet med min for lengst avdøde onkel.

Gjennom 55 år har hans spontane uttalelse den gang hjulpet meg og støttet min gode samvittighet.

Beundrer svenskene

En nordmann bosatt i Sverige skriver til oss:

"Noe jeg beundrer svenskene for er deres fyndord som for eksempel - fy fa'n - De kommer så malmfullt, så inderlig følt og beveget at de gjør er sterkt inntrykk på meg. Deres utrop virker så utrolig sterkt, hvor det hos en vanlig flis av en mann ville ha virket blasfemisk og tarvelig. Jeg skulle ønske jeg kunne legge en liknende dødbringende, foraktens tyngde over mine utrop når jeg møter nordmenn som bevisst lyver om vår innsats under okkupasjonen og håner minnet om de av våre som ga sitt liv for Norge. Jeg elsker landet mitt, men slett ikke storparten av folket som bor der...

Bispekollegiet...

Forts. fra side 1

ge var i krig med Tyskland etter 10. juni 1940, eller om vi var okkupert av Tyskland. Høyesterettsadvokaten fastslår blant annet følgende:

• "Norge kom i krig med Tyskland den 9de april 1940. *Krigen opphørte den 10de juni samme år, da våpnene i Norge ble nedlagt.*"

(Før 1940 var Holthe medlem av Stortingets Folkerettskomisjon og er regnet som ekspert nettopp på folkerett. Etter frigjøringen ble han konstituert som fylkesmann i Sør-Trøndelag.) Framstående folkerettslærde deler Holthes syn på dette svært viktige spørsmålet.

Berggravs syn på partiet NS og NS-medlemmene

På side 10 i brosjyren står det følgende:

- "De har med sitt navns underskrift utslettet sin egen samvittighet og solgt sin overbevisning."

• "Hvert medlem hadde forskrevet seg til forræderiet og alle dets gjerninger. De som sier at de var passive, har samme ansvar som de aktive. De passive utgjorde en moralsk basis, de var voldsforretningens kausjonister."

På side 14 står det følgende:

• "At der fantes mennesker innen NS med en forvirret og forvillet tankegang, vil ingen nekte – enten de nå var uklare hoder eller de gjorde krav på å være idealister."

Vi tidligere NS-folk er aldri blitt hørt når vi har prøvd å forsvare og å forklare oss. Derfor vil vi heller ikke her og nå prøve på å protestere mot den karakteristikk Berggrav tegner av oss. Det ville føre for langt, i en henvendelse som denne, å tilbakevise de ovennevnte sitater. I stedet vil vi, i denne omgang, bare vise til en artikkel professor Berge Furre skrev i Aftenposten 2. mai 1995. Han gir en helt

annen karakteristikk av NS-medlemmene, en karakteristikk som det store flertallet av tidligere NS-medlemmer kjenner seg heime i:

• "Eg trur det er på tide å leggja propagandaens karakterar av NS-medlemmene bort. Det var ikkje lågpanna halvkriminelle utskot som melde seg til NS. Dei fleste var heller vanlege menneske, kom frå alle samfunns lag, mange hadde kristen bakgrunn, var oppseda i speidartropp med nestekjærlig og truskap som ideal. Mange var unge og hadde betre utdanning enn gjennomsnittet. Dei var faktisk svært like oss andre."

På side 11 skriver Berggrav følgende:

• "*Medskyldige er alle NS*"

I praksis betyr dette at NS-medlemmene hadde *kollektiv skyld* for alt det partiet gjorde. Tankegangen bak utsagnet er kravet om *kollektiv straff*. Dette ble gjennomført under oppgjøret, til tross for at det er stikk i strid med norsk lov og rettspraksis.

Hva var det NS-folk ikke forstod?

På side 15 skriver Berggrav:

• "*Bare erklærte åndssvake kan bli hørt med at de ikke forstod.*"

Hva var det vi ikke forstod? Jo, at medlemskap i NS var straffbart. Men når det gjelder dette punktet, er vi i svært godt selskap. Spørsmålet om medlemskap i NS var straffbart eller ikke, ble behandlet i Høyesterett i august 1945. Da stemte 7 av dommerne for at NS var straffbart, mens 4 stemte imot. Disse 4 sammen med en rekke fremstående jurister hører altså til dem som Berggrav karakteriserte som *erklærte åndssvake*. Det er bare en stor forskjell på disse og oss. Alle NS-folk fikk straff fordi de ikke "forstod". Men såkalte "gode nordmenn" som ikke forstod, fikk ingen straff.

Fins det ingen lyspunkter?

Kan det tenkes at biskop Berggrav ville gi et håp, eller finne et lyspunkt for de

tidligere NS-medlemmer? Det nærmeste vi kommer denne tanke finner vi på s. 24 i brosjyren:

• "Og etter dommen skal gjenreisning være vårt mål."

Det er forståelig ubehag som i dag kommer over oss ved tanken på å skulle godta en NS i vår omgang og som medarbeider i vårt folkelige virke. La oss ikke forkludre oppgaven ved straks å tenke på de verste. Uten tvil er det dem som må sorteres ut og som aldri kan tenkes å bli samfunnslemmer igjen. Men la disse tilfeller ligge. Tenk heller på dem som vi har kalt "skikkelige NS". Det er noen tusen som hører til denne klasse. Heller ikke overfor dem skal vi ta det lett. Det er ikke meningen at stemningen skal snu i en-tre. Alle medskyldige skal under dommen."

Nei, også her er det umulig å finne et lyspunkt, eller noen form for forståelse av situasjonen. Tvert imot. Dette er hykleriet satt i system!

Folkedommen – konsekvens

Det er ingen tvil om at Berggravs "Folkedommen" har fått store konsekvenser – ikke minst for omfanget av oppgjøret. Etter folketallet hadde Norge det mest omfattende rettsoppgjøret etter den 2 verdenskrig. Det ble innledet etterforskning mot 98672 NS-medlemmer og andre. I Danmark ble det reist tiltale mot 13.000. Ved siden av Nederland var Norge det eneste landet som gjorde medlemskap i "samarbeidspartiet" straffbart.

For ikke å bli mistenkt for at dette skriv bare er "NS-propaganda", viser vi bl.a. til to artikler i nr. 17, 1999, i Tidsskrift Norsk Lægeforening, skrevet av legene Teresa Victoria Løvold og prof.dr.med. Anders Chr. Gogstad. Begge artiklene drøfter ulike sider ved rettsoppgjøret 1945-50. Den ene artikkelen handler om Ilebu landssvikfengsel, den andre om sosialmedisinske betraktninger ved oppgjøret. I begge artiklene blir omfanget av rettsoppgjøret

satt i sitt rette perspektiv. Vi tillater oss å sitere et avsnitt fra den sistnevnte artikkelen:

• "Oppgjøret mot dem som var mistenkt for å ha gått fiendens ærend, fikk uventede dimensjoner og omfattet etterforskning for landssvik mot mer enn 92.000 personer, hvorav hele 18.000 ble dømt til frihetsberøvelse. 28.000 fikk bot eller rettighetstap, 1.500 ble frifunnet ved dom, 5.000 fikk påtaleunntatelse, og for ca. 37.000 ble saken henlagt. Det ble avsagt 30 dødsdommer over nordmenn, 15 over tyskere. Det ble benådet 4 nordmenn og to tyskere, slik at det i alt ble henrettet 38 personer, den siste i august 1948 (Ragnar Skanc-stemningen skal snu i en-tre. Alle medskyldige skal under dommen."

Ved de henlagte saker var det oftest tiltale for "økonomisk landssvik". De aller fleste tidligere NS-medlemmer ble likevel sterkt berørt av mistanke og krav om påtale. Mange satt lenge i varetekt, andre mistet sitt arbeid og ble bare på mistanke brennemerke og sosialt isolert... Familier ble indirekte rammet, og man kan trygt regne med at rettsoppgjøret berørte minst 10-15% av den daværende befolkning på 3 1/4 million."

Vil Den norske kirke fortsatt være taus?

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie har med glede konstatert at bispekollegiet har beklaget kirkens svik mot de såkalte tyskerbarna og NS-barn. I og med denne henvendelsen vet vi at bispekollegiet kjenner til Berggravs skrift om "Folkedommen over NS". Dersom bispekollegiet – enkeltvis eller samlet – ikke reagerer på denne dommen, forstår vi det slik at kollegiet godtar den.

VENNLIG HILSEN

For Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Helge M. Sæther
Nestformann

Johs. Myhren
Saksbehandler

Bare biskop Odd Bondevik svarte på henvendelsen som er referert ovenfor.

Han fant det ikke korrekt å avgi en offisiell uttalelse om saken, bl.a. fordi biskop Berggrav uttrykkelig sier at han ikke har mandat til å tale på Kirkens vegne, selv om han taler som en kirkens tjener.

Men kanskje saken kunne fremmes for et forum som har slikt mandat?

Kan du hjelpe oss:

I INO's bladarkiv mangler vi nedenstående nummer av "8. mai" og "Folk og Land".

De av våre lesere som måtte ha ett eller flere av disse oppfordres til å sende disse til:

INO – Postboks 3239 Elisenberg, 0208 OSLO.

"8. mai" 1948 nr. 1-10.
"8. mai" 1948 nr. 12-17.
"8. mai" 1950 nr. 1.
"8. mai" 1951 nr. 49.
"8. mai" 1952 nr. 34.

"Folk og Land" 1953 nr. 2.
"Folk og Land" 1956 nr. 1-10.
"Folk og Land" 1956 nr. 12-17.
"Folk og Land" 1956 nr. 20.
"Folk og Land" 1956 nr. 23-29.
"Folk og Land" 1956 nr. 31.
"Folk og Land" 1957 nr. 26.
"Folk og Land" 1968 nr. 24-25-26.
"Folk og Land" 1996 nr. 16.
"Folk og Land" 1979 nr. 6.

B
L
A
D

B

RETURADRESSE:
BOKS 32 39 ELISENBERG, 0208 OSLO - TELEFON 61 33 20 87

NR. 5 - 2002

Ordet, realiteten og Skodvin

Hver generasjon av historikere kommer til å fortelle, fargelegge og tolke historien om de fem okkupasjonsårene på sin måte. Historiefortellinger og historietolkninger er en del av hver tids hyldest til, kritikk av og oppgjør med krigstiden, dens holdning og dens mennesker. Synet på historien er en del av hver tids debatt, hver tids ideologiske og politiske kamp. – Denne uttalelse er skrevet av Jens Chr. Hauge i sine "Manuskripter" – s. 124.

Det kan her være aktuelt å fremkomme med en kort kommentar til historieprofessor Magne Skodvins kronikk i Aftenposten 27.04. 2002 med følgende overskrift: "Var det Norge som kapitulerte?" Denne kronikk ble avsluttet slik: "Norge som stat førde krigen videre, og kapitulerte aldri."

Statsstipendiat i historie, advokat Sverre Hartmann, skrev en artikkel i Aftenposten, 24.02. 1971, med overskrift: "Ordet og realiteten", bl.a. følgende under punkt 7:

"Den tsjekkiske folkerettskyndige, dr.jur. Vladimir Dedijer, er ikke i tvil om hvilken omfattende militær avtale Forsvarets Overkommando inngikk 10. juni 1940. ("On Military Conventions. An essay on the evolution of international law." Glerup, Lund 1961." Dr. Dedijer påpeker hvordan Trondheimsavtalen forplikter nordmennene til å avstå fra å gripe til våpen *også utenfor landets grenser*, og anser at Forsvarets Overkommando overskred sine fullmakter."

For å gå frem i kronologisk orden: Det henvises til artikkel i *Farmand* 04.04.

1970 under overskriften "Norge 1940", hvor det bl.a. ble fremhevet følgende: 07. juni 1940 kl. 14.00 ble det holdt statsråd hos Kongen i Tromsø. Statsministeren la frem det som denne dag var hovedsaken i det han uttalte (Statsrådsprotokollen 07. juni 1940 s. 4-8):

"Under disse forhold og fordi det har vist seg umulig å skaffe hæren den nødvendige ammunisjon og annet krigsmateriell, ville det være *håpløst å fortsette krigen.*"

"Kongen bifalt innstillingen." I dette statsråd sa altså Kongen ja til kapitulasjonen, hvoretter General Ruge ble befalt å innlede kapitulasjonsforhandlinger med tyskerne. Resultatet kjenner vi."

Her gjengis fra O.H. Langelands bok: "Fylkesmann Gabrielsen i Finnmark foreslo sommeren 1940 for Administrasjonsrådet at det skulle mobiliseres norske avdelinger som skulle gjøre tjeneste i Finnmark ved siden av de tyske avdelinger. Fylkesmannen uttalte at man nok kunne påregne å få våpen og utstyr til avdelingene ved henvendelse til de tyske militærmyndigheter. Administrasjonsrådet drøftet spørsmålet i fullt alvor og fylkesmann Christensen gikk på Administrasjonsrådets vegne til Dr. Delbrügge og konfererte om spørsmålet."

"Episoden er et aldeles avgjørende bevis for at så vel fylkesmann Gabrielsen som Administrasjonsrådet var fullt klar over at vi ikke lenger var i krig med Tyskland."

I General Fleischers etterlatte papirer står det på side 89: "For den internerte styrke av 1ste divisjon i Sverige

Av E. L. Oslo

traff regjeringen den bestemmelse at hele styrken skulle demobiliseres og sendes tilbake til Norge. – Det ble fra H.O.K. muntlig og skriftlig fremholdt at de som ønsket det, burde gis anledning til å komme over hit."

I sin dagbok sier Ruge: bd. II s. 15-16 i forbindelse med Frankrikes kapitulasjon, at "Offisielt er landet i og med sin kapitulasjon nøytralt og ute av krigen". Det er ganske riktig, også når det gjelder andre land. Dette kan man si er alminnelig kjent og *anerkjent.*

H.r.advokat Harald Holthe skrev en artikkel i Dagsposten (Trondheim) 06.08. 1940 vedrørende tyskernes okkupasjon av Norge. Han var før krigen medlem av Stortingets Folkerettskommisjon. Etter frigjøringen ble Harald Holthe konstituert som fylkesmann i Sør-Trøndelag.

Artikkelen i Dagsposten heter "krig". Han fastslår her på en overbevisende måte at krigen opphørte 09. juni 1940. Videre beskriver han hvorledes vi hadde å forholde oss under en okkupasjon av en fremmed makt. Han skriver følgende: Overfor okkupasjonsmakten plikter nå enhver i Norge *ikke* å utvise noen form for *fjendtlig* handling. Om nordmenn i utlandet velger å gå i krig for Storbritannia er det en *frivillig* sak. Norge som stat bindes ikke."

Norge som stat var altså ikke bundet til fortsatt krig eller krigshandlinger. De nordmenn, der som frivillige deltok i Vest og Øst, bandt ikke staten Norge. Var nordmenn tatt som krigsfanger i uniform, var det

enten for eksempel som engelske eller tyske frivillige soldater.

Etter krigen ble det i Norge nedsatt en offentlig undersøkelseskommisjon (UK) for å belyse krigshistorien.

I U.K.s innstilling s. 204/205 omtales at Administrasjonsrådet den 05. august 1940 fattet beslutning om "at den norske forsvarmakt i alle deler" etter de foreliggende omstendigheter... blir oppløst fra 30. september 1940."

Hvis Norge var krigførende i den pågående krig i august 1940, må en vel si at Administrasjonsrådets vedtak av 05/08 1940 og gjennomføringen av det, i høyeste grad kan kritiseres, for å uttrykke seg meget forsiktig.

I Bil. II til UK's innstilling side 195 står det: "Det er i denne forbindelse av betydning straks å presisere at det ikke ble knyttet allianser av noen art mellom Norge – Vestmaktene etter krigsutbruddet."

Det stadige bruk av "våre allierte" er feil. Det var ingen som betraktet seg som Norges allierte. Den tyske okkupasjon av landet ble avløst av den engelske. I de alliertes avtaler av 16.05. 1944 mellom England, USA og Sovjet-Samveldet er bestemt at sivil administrasjon og jurisdiksjon i norske områder etter frigjøringen skal skje ved allierte stridskrefter. § 6 i samme avtale bestemmer: "Norske deltagere må adlyde alliert lov og

ikke ansees som medlemmer av norsk krigsmakt."

Norge ble ikke ansett som krigførende og hadde ingen bytterett. Altså ingen rett til noen del av det ganske betydelige krigsbytte som fantes i landet ved verdenskrigens slutt i 1945.

Som konklusjon kan man si at med den *fullstendige militære kapitulasjon var Norge opphørt å være krigførende stat.* Norges krigsmakt ble demobilisert, hvilket betyr at de væpnede styrker ble satt på fredsfot.

Professor Hans Fredrik Dahl holdt et foredrag 19.03.-94. Samme foredrag ble senere gjengitt i radioen. Tittelen på foredraget er som følger: "Må historien skrives om? Den annen verdenskrig."

Det går igjen i dette foredraget at det eneste som er helt sikkert, det er at fremtidens forskere vil vurdere vår okkupasjonshistorie annerledes enn det som hittil er blitt gjort på offisielt hold.

Slik er vi blitt

En abonnent skriver til oss: "Arbeiderpartiet hadde i 1961 en meget treffende plakat som var oppslått over store deler av landet. Den hadde bilde av grågåser – i trekk.

Plakataksjonen slo ann. Mange nordmenn er blitt deler av denne flokk med gjess. GRÅ.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Adresse: POSTBOKS 3239 ELISENBERG, 0208 OSLO